

Příklad výukové aktivity k vybrané minimální doporučené úrovni pro úpravy očekávaných výstupů

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Podstatná jména a jejich vzory

Náměty na zapojení žáka s LMP ve 4. ročníku při výuce vzorů podstatných jmen

Autor: PhDr. Kamila Balharová, Mgr. Jitka Altmanová

Naplňované očekávané výstupy:

Žáci: ČJL-5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu.

Žák s LMP: ČJL-5-2-03p pozná podstatná jména a slovesa.

Ročník: 4.

Doporučení: jeden obrázek z přílohy využít v jedné vyučovací jednotce.

Průběh aktivity:

Žáci s LMP rádi dělají to, co dělá jejich třída. Jejich schopnosti však nejsou stejné, jako u ostatních žáků. Proto učitel často stojí před úkolem, jak vše skloubit. Příkladem je právě výuka gramatiky českého jazyka, kdy třída předbíhá schopnosti žáka s LMP.

Aby učitel mohl naplnit očekávaný výstup, určuje slovní druhy plnovýznamových sloves a využívá je v gramaticky správných tvarech, používá k tomu výuku pomocí vzorů podstatných jmen. Žák s LMP však mnohdy teprve na konci 3. ročníku dokončil proces výuky čtení všech souhláskových skupin i všech hlásek. Nemá za sebou stejné učivo jako jeho spolužáci, neboť jeho mentální schopnosti jsou na jiné úrovni. Výhodou je, že učitel již zná jeho schopnosti. Vůbec nevadí, když část hodiny poslouchá výklad nového gramatického učiva společně se svými spolužáky, ať už probíhá jakoukoli formou.

Při procvičování vzorů podstatných jmen dobře posloužily obrázky, které byly stejné jako pro ostatní třídu, ale... Žáci mají k vybarvování různá podstatná jména a mají vybarvovat podle jejich přiřazení ke vzorům (viz obrázky v příloze označené číslem 1m, 1ž, 1s). Žák s LMP má k vybarvování pouze různé tvary vzorů daného rodu (viz obrázky v příloze 2m, 2ž, 2s).

Žáci ve třídě mohou pracovat ve skupinách nebo samostatně podle záměru učitele. Žák s LMP může pracovat s asistentem pedagoga nebo s učitelem. Ať už budou žáci pracovat samostatně, nebo ve dvojicích či skupinách, může učitel pověřit dohledem a pomocí žákům asistenta pedagoga a učitel může chvíli pracovat sám se žákem s LMP,

například do té doby než práci dokončí běžní žáci. Žák s LMP často potřebuje více času na řešení úkolu, po nějaké době předá učitel pokračování práce asistentovi. Druhou možností je, že se žákem s LMP pracuje celou dobu asistent pedagoga a práci jim zadá učitel, který si na konci hodiny ověří, jak práce žákovi s LMP šla, aby mohl naplánovat další postup.

Všichni žáci (i žák s LMP) mají roztrždit a přiřadit slova v obrázku do kategorií podle zadané legendy a obrázek vybarvit. Každý má ale svou legendu.

Žák s LMP se seznamuje s tím, že podstatné jméno může mít různé tvary a přesto se jedná o stejné slovo. Protože se jedná pro běžné žáky o procvičování dovednosti přiřazování slov ke vzorům daného rodu, vychází tento námět z předpokladu, že žák s LMP již výklad slyšel ve třídě a mohl sledovat postup při seznamování se vzory i skloňování. Osvědčilo se mi například, že žák s LMP při skloňování vzorů podstatných jmen či následně podstatných jmen, četl svým spolužákům pádové otázky, které dostal od učitele vytištěné na kartičce. Žák s LMP procvičoval čtení a zároveň poslouchal ostatní žáky a tudíž se seznamoval s tím, že se slova mohou měnit. Cílem učitele je žáka s jeho dovednostmi zapojit co nejvíce do společné práce.

Hodnocení a zkušenosti:

Žák s LMP může mít problém s tím, že slovo pán a pánovi vnímá jako dvě různá slova. Je vhodné se při vybarvování zaměřit i na to, že se opakuje například: pánovi je tvar podstatného jména pán, hradu je tvar podstatného jména hrad (*pokud už jeho dovednosti dovolí i to, že hrad je podstatné jméno, protože se jedná o název věci*). Pokud něco žákovi nepůjde, nic se neděje, stačí, když žák s LMP začne vnímat třeba pouze měnící se tvar slova, k naplnění výstupu má čas až do konce 5. ročníku. Když něco nejde, doporučuji zjišťovat, zda žák s LMP rozumí všem slovům, která chceme, aby používal. Například, zda rozumí slovu tvar. Pokud ne, je nutné mu tuto zkušenost zprostředkovat na praktických ukázkách a teprve poté zkušenost přenést do českého jazyka, kde se jedná již o abstraktní pojem.

Strategie řešení úkolu může být různá, ale žáci s LMP s jejím výběrem potřebují pomoci. Doporučuji nejprve zjistit, co si pod jednotlivými slovy - pán - hrad – muž – stroj – dokáží představit. Zda mají u těchto slov obsah. Poté teprve přistoupit k vyhledávání jejich tvarů v textu. Je vhodné, aby žák s LMP společně s asistentem vytvářeli věty, ve kterých by bylo slovo v daném tvaru. Pokud to nezvládá žák s LMP, může věty vytvořené asistentem pedagoga opakovat. Na svou práci bude žák s LMP potřebovat více času než ostatní žáci, proto je vhodné ho nechat pracovat s asistentem pedagoga a s ostatními

žáky pokračovat.

Hodnocení a vyvěšení obrázků lze provést společně se třídou. Obrázky by měly být vybarvené stejně, lze porovnat správná řešení, a ta následně vyvěsit ve třídě.

[illegible]

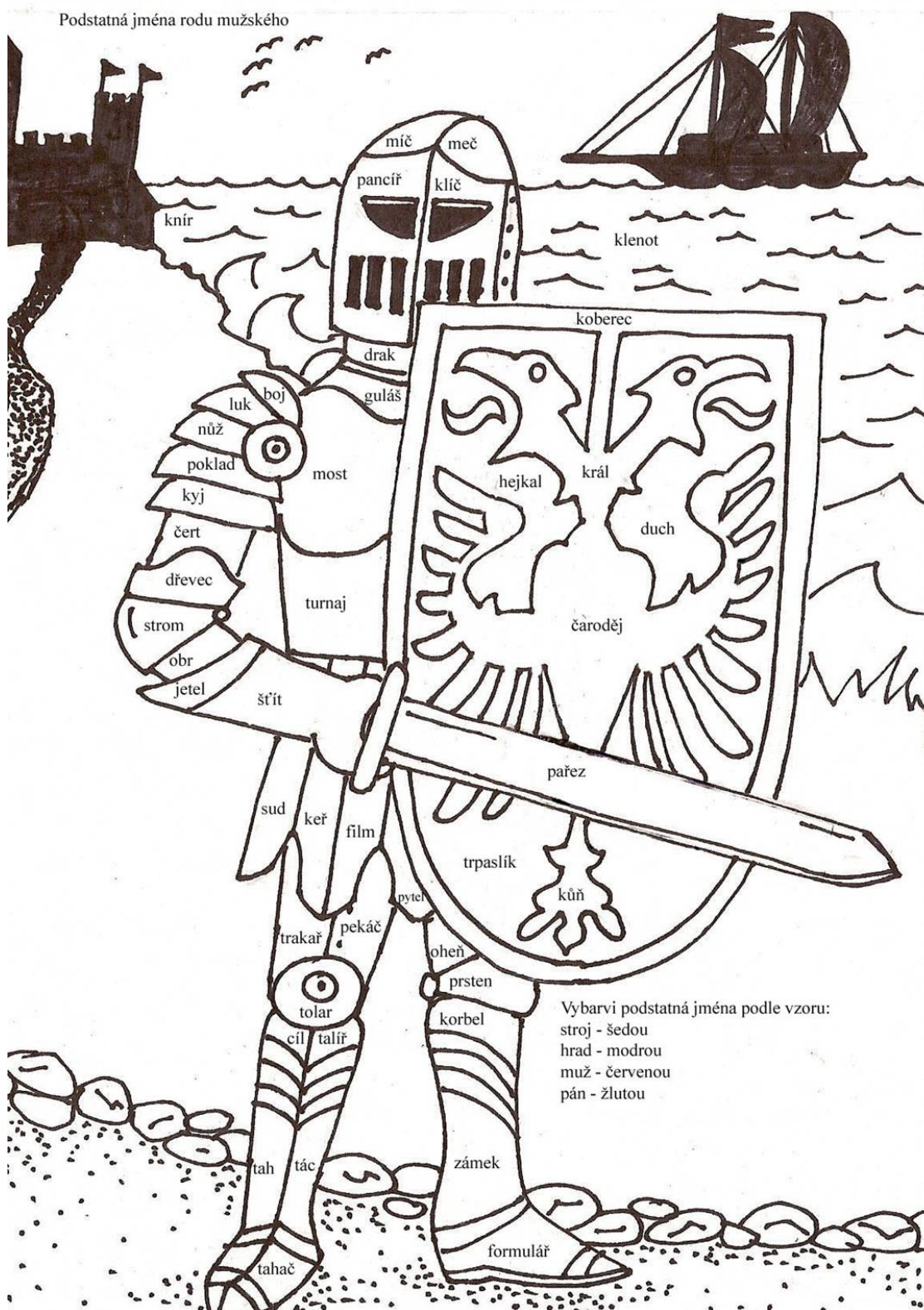
Obrázek 2m – Úprava pro žáka s LMP, tvary vzorů rodu mužského.

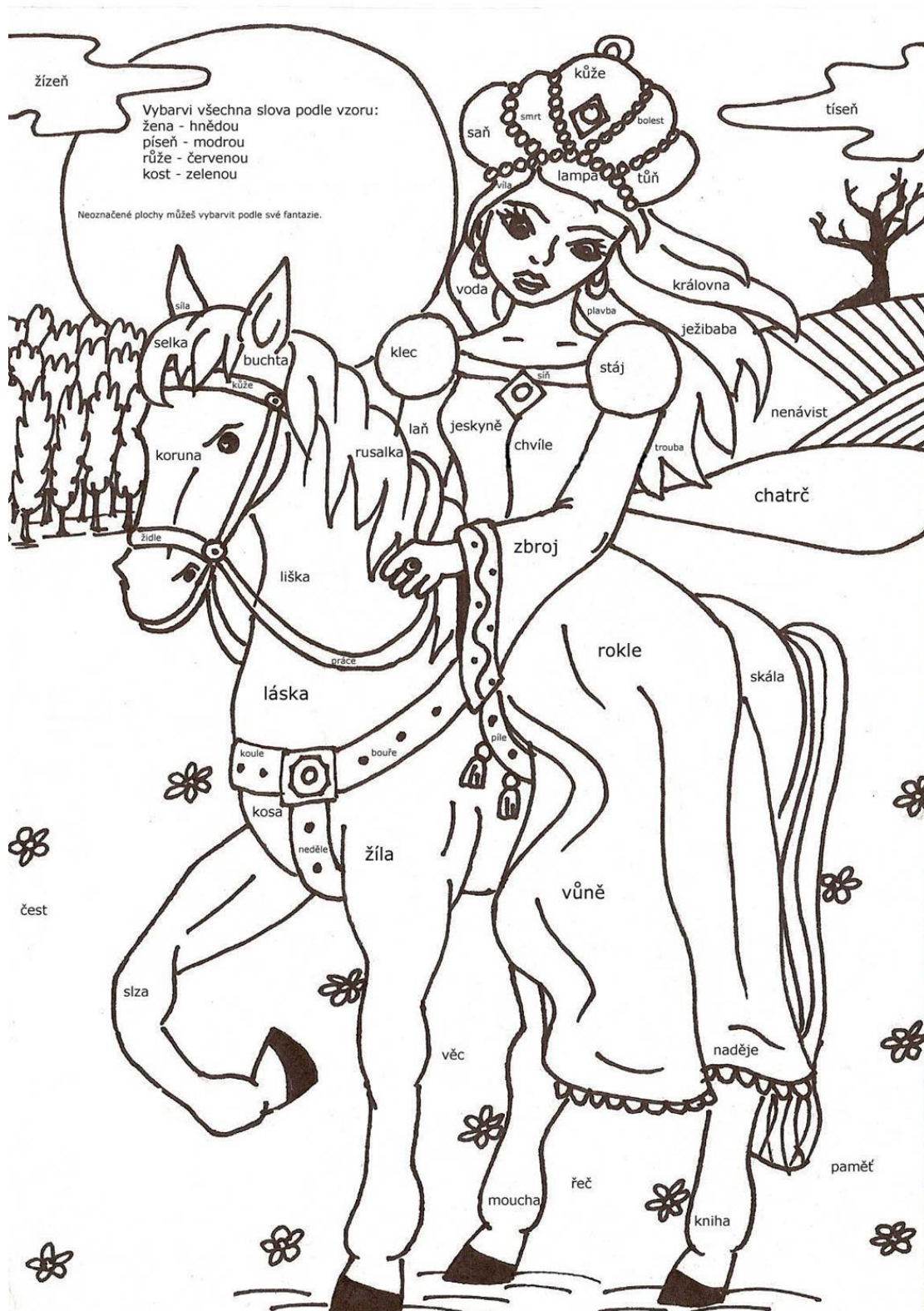
kuře - hnědou
město - červenou
stavení - modrou
moře - žlutou

městy
stavení
kuře
města
moři
kuřetem
kuře
kuřata
městu
moři
město
kuřat
moře
kuřaty
městy
města
kuřeti
stavením
staveními
stavení
měst
stavení
městu
stavení
měst
měst
kuře
stavení
městem
stavení

Obrázek 2s – Úprava pro žáka s LMP, tvary vzorů rodu středního

Obrázek 1m – Přiřazování podstatných jmen rodu mužského ke vzorům

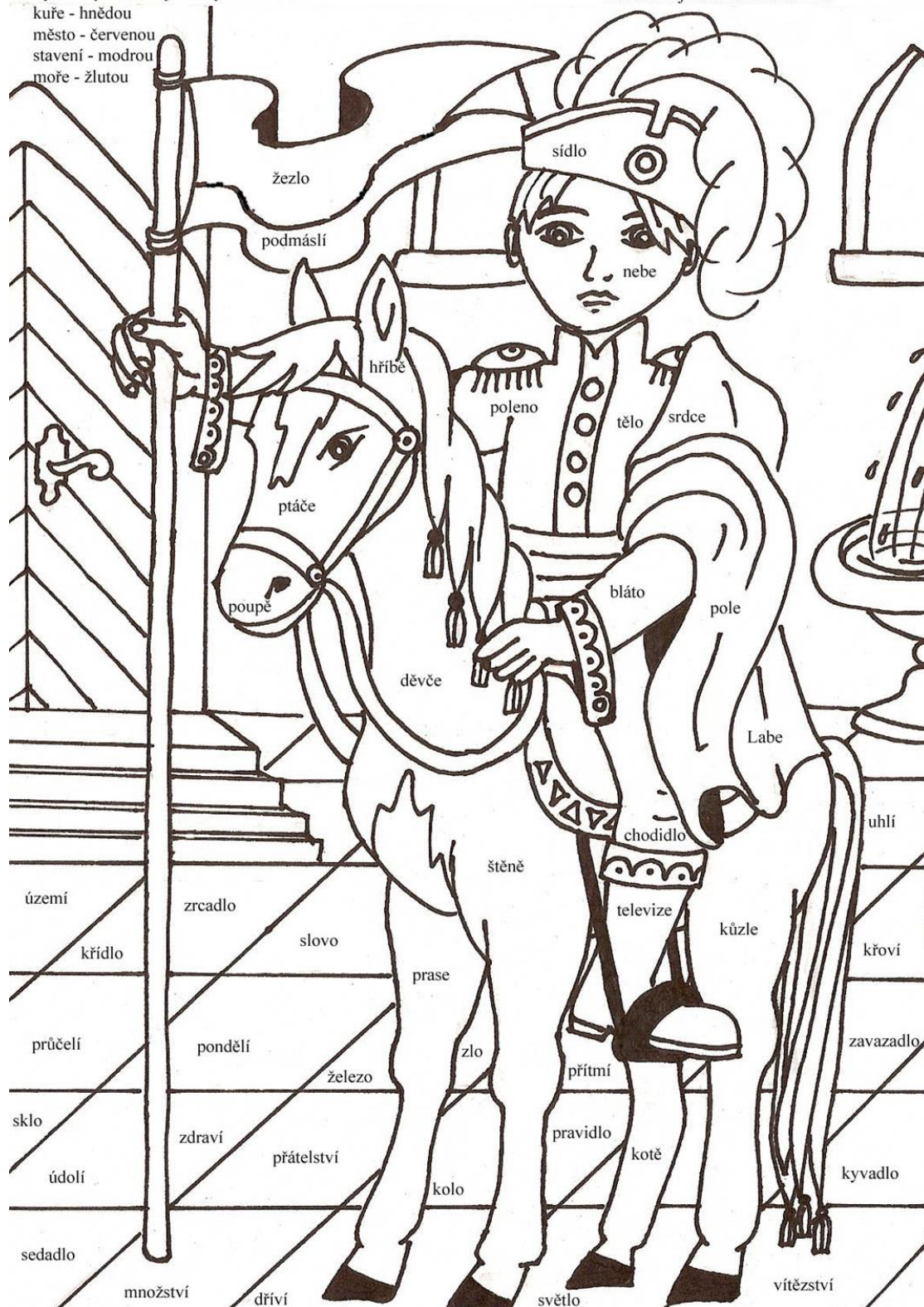

Obrázek 1ž – Přirazování podstatných jmen rodu ženského ke vzorům

Vybarvi podstatná jména podle vzoru:

kuře - hnědou
město - červenou
stavení - modrou
moře - žlutou

Podstatná jména rodu středního

Obrázek 1s – Přřazování podstatných jmen rodu středního ke vzorům